

УДК 656.025

DOI: <https://doi.org/10.46644/2708-1834/2020-02.8>**Шмиголь Н.М.**доктор економічних наук, професор,
*Запорізький національний університет***Коваленко О.В.**доктор економічних наук, професор,
*Інженерний інститут
Запорізького національного університету***Антонюк А.А.**кандидат економічних наук, доцент,
*Класичний приватний університет***Shmyhol Nadiia, Kovalenko Olena***Zaporizhzhia National University***Antoniuk Anatolii***Classical Private University*

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ

JUSTIFICATION OF THE NEED TO ESTABLISH TRANSPORT AND LOGISTICS CENTRES IN UKRAINE

У статті висвітлено роль та значення логістичних центрів. Визначені основні завдання та класифікація логістичних центрів, заснована на різних критеріях. Виконано докладний опис умов для створення логістичних центрів, зазначені їх функції, та проведено аналіз розвитку логістичних центрів в провідних країнах світу. Запропонована діаграма функціонування логістичного центру.

Ключові слова: логістичні центри, логістика, логістична мережа, класифікація логістичних центрів, функціонування логістичного центру.

В статье освещена роль и значение логистических центров. Определены основные задачи и классификация логистических центров, основанная на различных критериях. Выполнено описание условий для создания логистических центров, указанные их функции, и проведен анализ развития логистических центров в ведущих странах мира. Предложенная диаграмма функционирования логистического центра.

Ключевые слова: логистические центры, логистика, логистическая сеть, классификация логистических центров, функционирования логистического центра.

In today's economy, there are changes directly related to logistics. These include a focus on improving customer service with the desire to reduce costs while compressing time and improving organizational processes and globalization, opening new market places. The article highlights the role and significance of logistics centers. The main tasks and classification of logistic centers are determined based on different criteria. A detailed description of the conditions for the creation of logistic centers was completed, their functions indicated, and analysis of the logistic centers development in the leading countries of the world was carried out. It is proposed the chart of the logistics center operation. The development and creation of new logistics centers is dictated by the growing needs of customers, who are becoming more demanding and less aware of their suppliers. The manufacturer must be "close to the customer". It is not just a spatial location in one area, because in the modern period of management, consumers are increasingly using different types of online services. They want to keep track of their goods, shipments, orders, to know what is currently in stock. Therefore, a very characteristic feature of the further development of logistics centers will be the expansion of the use of

modern information technologies, which will significantly accelerate and optimize flows in the supply chains with the help of logistics centers. In the case of predicted rapid development of logistics centers in the future, it will be necessary to set up information systems properly, without which information exchange is impossible. There is a growing need for buyers and recipients of goods, forcing suppliers to look for door-to-door delivery methods. This situation made it necessary to create units where the goods could be prepared according to the requirements of the fragmentary distribution of the shipment to the final recipient. Logistics centers, the creation and management of which need considerable attention in the modern period, perform the function of such nodes.

Key words: logistics centers, logistics, logistics network, classification of logistics centers, operation of the logistics center.

Постановка проблеми. У сучасній економіці спостерігаються зміни, безпосередньо пов'язані з логістикою. До них відносяться орієнтація на поліпшення обслуговування клієнтів, з прагненням зменшення витрат з одночасним стисненням часу та вдосконаленням організаційних процесів – і, насамперед, – глобалізація, внаслідок чого відкриваються нові ринки збуту.

Крім того, спостерігається зростання потреб покупців та одержувачів товарів, що змушує постачальників шукати шляхи доставки від дверей до дверей. Така ситуація зробила необхідним створення вузлів, в яких товар може бути підготовлений відповідно до вимог фрагментарного розподілу відправлення кінцевому одержувачу. Функцію таких вузлів виконують логістичні центри, створення та управління якими потребує значної уваги в сучасний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз праць вітчизняних та закордонних науковців, спрямованих на дослідження та обґрунтування необхідності створення логістичних центрів свідчить про те, що на сьогодні даному аспекту транспортної логістики приділена недостатня увага. До теперішнього часу не виявлено загальних методичних підходів щодо визначення сутності логістичних центрів, її функцій та класифікацій, головне, практичних методик щодо організації логістичних центрів. Аналізом ролі логістичних центрів займалися В.В. Багинова, А.І. Ніколасва [1], А.М. Котлубай [2], О.М. Полякової [3], Е.А. Сафронов [4], Л. Тараканова [5], Є.В. Шабарової [6] та інші вчені.

Формулювання цілей статті. Тому метою статті є необхідності створення транспортно-

логістичних центрів, визначення їх змісту, функцій та механізмів функціонування.

Виклад основного матеріалу. У західній літературі є багато різних визначень логістичних центрів. Один з них: логістичний центр – це просторово функціональний об'єкт з інфраструктурою та організацією, в якій здійснюються логістичні послуги, пов'язані з прийманням, зберіганням, розподілом і видачею товарів та супровідних послуг, наданих незалежними суб'єктами господарювання (відправникам або одержувачам) [7, с. 14]. Погоджуючись із даним визначенням, представимо його схематично у такий спосіб, (рис.1).

Логістичні центри є вузлами логістичних мереж, в яких відбувається в тому числі поточний розвиток виробництва. Вони відповідають за концентрацію елементів логістичного процесу, в тому числі:

- підключення та відключення вантажних потоків;
- зміну транспортних засобів;
- послуги, пов'язані з зберіганням;
- послуги, пов'язані з управлінням та розподілом запасів;
- супровідні послуги.

Основна роль логістичних центрів – створення умов для ефективного потоку товарів, при умови використання всіх можливих видів транспорту.

Основними завданнями логістичних центрів є:

- збільшення інтермодальності вантажного транспорту;
- розвиток бізнесу навколо логістичних центрів;
- регіональний розвиток;

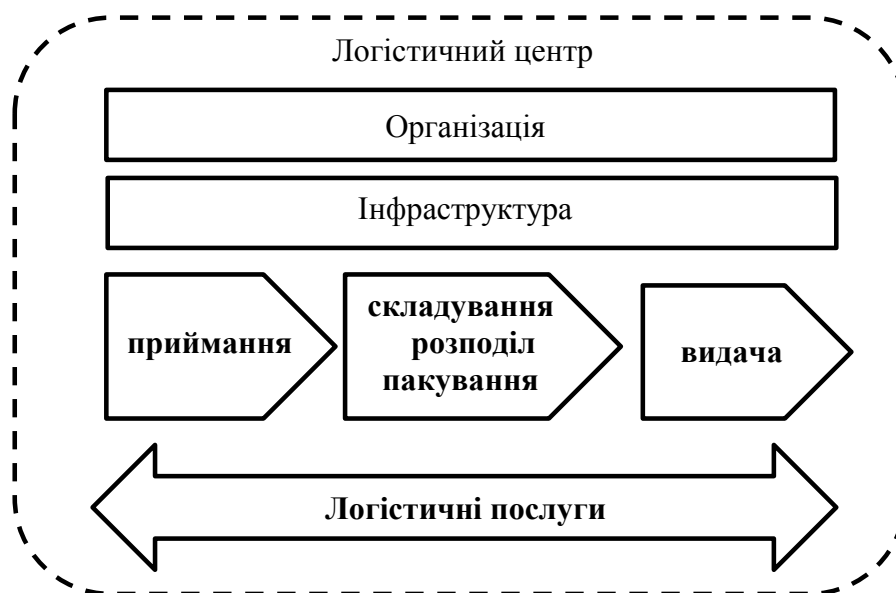

Рис. 1. Сутність логістичного центру

– відновлення внутрішніх міських районів, зайнятих для господарської діяльності;
– розвиток логістичних послуг у сфері міської логістики.

В результаті ретроспективного аналізу світових підходів до сутності та функцій логістичних центрів, було визначено декілька історичних віх розвитку цих понять в різних країнах. Особливу увагу нами було зосереджено на аналізі таких країн, як Німеччина, Італія, Китай, Японія, та країни бувшого СНД. Певні результати даного аналізу представлені в таблиці 1.

В країнах бувшого СНД також велике значення надають проектам створення транспортно-логістичних центрів, все більше інтегруючись в міжнародні мережі. В деяких країнах, таких як Білорусь, Казахстан, Росія надання транспортно-логістичних послуг полягає в утворенні транспортно-логістичних центрів на базі державно-приватного партнерства [8, с. 219-220]. В Україні, була розроблена «Концепція програми формування мережі логістичних центрів в системі міжнародних транспортних коридорів», в якій розроблено план майбутніх логістичних центрів.

У літературі, крім багатьох різних визначень, можна зустрітись з різними класифікаціями логістичних центрів, в залежності від індивідуальних критеріїв, в тому числі:

1. За діапазоном впливу:
  - міжнародний (радіус дії близько 500 км);
  - регіональний (радіус впливу 50-80 км);
  - локальний (радіус дії 5-8 км).
2. В залежності від типу оброблюваних вантажів:
  - універсальний;
  - спеціалізований;
  - промисловий.
3. За типами власності:
  - державно-приватний;
  - приватний.

Повертаючись до питання розробки схеми функціонування логістичного центру, треба перш за все зазначити, що основою для роботи логістичних центрів є процеси обслуговування клієнтів, відносини між ними, відносини між підприємствами та ІТ-системами. Для належного функціонування логістичного центру логістика вимагає розробки та реалізації цілей, таких як [8, с. 55]:

- оптимізація рівня інвентаризації;
- забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів;
- зменшення витрати матеріалу та продукту;
- зниження рівня логістичних витрат до оптимальної висоти;
- оптимізація управління функціонуючою ланцюжком постачання;

Аналіз світового досвіду щодо функціонування логістичних центрів

№	Країна	Основні напрямки
1	2	3
1	Німеччина	В 1993 р. було створено товариство розвитку і експлуатації логістичних центрів – Deutsche GVZ Gesellschaft mbH, за допомогою якого потім був реалізований план побудови 39 логістичних центрів. Центри транспортної логістики формувалися переважно на основі наявних залізничних ліній [8]. Створені логістичні центри управляються через наглядові органи, які створюються різними компаніями – учасниками проекту: інвесторами та інвестиційними консорціумами; компаніями з розвитку; асоціаціями та спілками. При чому, державний сектор бере участь як у фазі планування, так і у фазі реалізації інвестицій у розвиток логістичних центрів [9, с. 219].
2	Китай	Логістичні центри містять являють собою вільну еко– номічну зону, в якій частково проводяться науково-дослідницькі розробки. Зокрема, в китайській провінції Тайвань логістичний центр поділений на три зони. В індустріальній зоні розміщене виробництво текстильної, хімічної та іншої промисловості. В науковій індустріальній зоні проходить дослідження й розвиток, підтримка виробництва й навчання за високотехнологічними напрямками. А в спеціальній зоні проводяться такі операції над вантажами, як складування, транспортування та торгівля.
3	Італія	Створено регіональну логістичну платформу в області Фріулі-Венеція-Джулія, яка є системою взаємодії всіх регіональних мультимодальних транспортних вузлів, представлених транспортними структурами, в результаті взаємодії яких функціонує єдиний взаємопов'язаний і взаємодоповнюючий регіональний транспортний комплекс, який сприяє зростанню як вантажопотоків, так і пасажиропотоків.
4	Японія	Логістичний центр (логістичний хаб) так, як і в Китаї створений за принципом вільної економічної зони. Тут проходить складування, класифікація, контроль, тестування, переробка, збір, запаковування та виставка імпортованих товарів [10, с. 74].

– оптимізація використання національних та міжнародних доріг.

Схема роботи логістичного центру показана на рис. 2.

Метою логістичного центру можна визначити координацію та співпрацю багатьох суб'єктів, завданням яких є забезпечення раціональності управління потоком ресурсів та інформації, забезпечуючи високий рівень сервісу [9, с. 16].

У роботах логістичних центрів можна виділити три види функцій [10, с. 22–23]:

А. Логістичні функції:

- транспорт;
- зберігання;
- управління інвентарем;
- управління замовленням;
- перевантаження на контейнерний термінал;

– упаковка.

Б. Додаткові функції:

- експедиція;
  - митна служба;
  - страхування;
  - системний оборот колективної багатозразової транспортної тари;
  - прокат контейнерів, паллет та іншої транспортної тари;
  - інформаційні – послуги;
  - просування та маркетинг;
- В. Інші функції:
- технічне обслуговування транспортних засобів;
  - продаж палива, мастил та аксесуарів;
  - ремонт контейнерів та іншої транспортної тари;
  - готельні послуги;
  - послуги громадського харчування;
  - банківські послуги;
  - бухгалтерські та аудиторські послуги;
  - телекомунікаційні послуги;
  - послуги паркування.

Рис. 2. Діаграма функціонування логістичного центру

Ці функції включають матеріальні, інформаційні та фінансові потоки. Без такої інтеграції було б неможливо запропонувати комплексне логістичне обслуговування.

Висновки. Розвиток та створення нових логістичних центрів продиктований зростаючими потребами клієнтів, які стають дедалі більш вимогливими і все менше розуміють своїх постачальників.

Виробник повинен бути «близьким до замовника». Це не просто просторово знаходження на одній території, через те, що в сучасний період господарювання споживачі частіше використовують різні види

онлайн-послуг. Вони хочуть стежити за своїми товарами, відвантаженнями, замовленнями, знати, що є на даний момент на складі. Тому дуже характерна особливість подальшого розвитку логістичних центрів буде поширювати використання сучасних інформаційних технологій, що значно прискорить і оптимізує потоки в ланцюгах постачання за допомогою логістичних центрів. В разі прогнозованого бурхливого розвитку логістичних центрів в подальшому, буде необхідно правильно налаштовувати інформаційні системи, без яких неможливо обмін інформацією.

Список літератури:

1. Багинова В.В. Перспективные направления развития региональной транспортно-логистической системы [Текст] / В.В. Багинова, А.И. Николаева // *Вісник СХУ ім. В. Даля*. – 2010. – № 5(147). – Частина 2. – С. 223–226.
2. Котлубай А.М. Особенности формирования современных логистических центров как основа развития транспортной стратегии [Текст] / А.М. Котлубай, Р. Ахмад // *Бизнес-Информ*. – 2010. – № 11. – С. 7–9.
3. Полякова О.М. Методологічні основи формування і розвитку мережі регіональних логістичних центрів в Україні [Текст] / О.М. Полякова // *Вісник економіки транспорту і промисловості*. – 2010. – № 30. – С. 28–33.
4. Сафронов Э.А. Транспортные системы городов и регионов : учебное пособие [Текст] / Э.А. Сафронов. – М. : Издательство АСВ, 2005. – 272 с.
5. Тараканов М.Л. Принципы формирования региональных логистических комплексов [Текст] / М.Л. Тараканов // *Вісник соціально-економічних досліджень*. – 2012. – Вип. 1(44). – С. 122–128.

6. Шабарова Е.В. Концепция формирования транспортно-логистических центров [Текст] / Е.В. Шабарова // *Вестник ИНЖЭКОНа*. – 2004. – № 4(5). – С. 170–182.
7. Fechner I., Zasady klasyfikacji centrów logistycznych wynikające z analizy ich funkcjonowania. „Logistyka” 2008, nr 4. 5. Kamińska O. Co nowego w centrach logistycznych. 30.07.2014, <http://biznes.newsweek.pl/conowego-w-centrach-logistycznych-,artykuly,344069,1.html> 6. Rydzkowski W. (red.), Usługi Logistyczne. Teoria i praktyka. Biblioteka Logistyka, Poznań 2011.
8. Транспортно-логистические центры: зарубежный опыт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.elc.ua.com>
9. Полякова О.М., Соломніков І.В. Передумови форсування мережі мультимодальних транспортно-логістичних центрів в Україні / О.М. Полякова, І.В. Соломніков // *Вісник економіки і промисловості*. – № 34. – 2011. – С. 217–222.
10. Ширяева Л.В., Козеренко І.А. Перспективи розвитку логістичних центрів в Україні на основі Європейської та Азійської моделей / Л.В. Ширяева, І.А. Козеренко // *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля*. – № 4(146). – 2011. – С. 74–81.

References:

1. Baginova V.V. Perspektivnyie napravleniya razvitiya regionalnoy transportno-logisticheskoy sistemy [Tekst] / V.V. Baginova, A.I. Nikolaeva // *Visnyk SNU im. V. Dalya*. – 2010. – № 5(147). – Chastina 2. – S. 223–226.
2. Kotlubay A.M. Osobennosti formirovaniya sovremennyih logisticheskikh tse ntrov kak osnova razvitiya transportnoy strategii [Tekst] / A.M. Kotlubay, R. Ahmad // *Biznes-Inform*. – 2010. – № 11. – S. 7–9.
3. Poliakova O.M. Metodolohichni osnovy formuvannia i rozvytku merezhi rehionalnykh lohistychnykh tse ntriv v Ukraini [Tekst] / O.M. Poliakova // *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. – 2010. – № 30. – S. 28–33.
4. Safronov E.A. Transportnyie sistemyi gorodov i regionov: uchebnoe posobie [Tekst] / E.A. Safronov. – M.: Izdatelstvo ASV, 2005. – 272 s.
5. Tarakanov M.L. Pryntsypy formuvannia rehionalnykh lohistychnykh kompleksiv [Tekst] / M.L. Tarakanov // *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*. – 2012. – Vyp. 1(44). – S. 122–128.
6. Shabarova E.V. Kontseptsiya formirovaniya transportno-logisticheskikh tse ntrov [Tekst] / E.V. Shabarova // *Vestnik INZhEKONa*. – 2004. – № 4(5). – S. 170–182.
7. Fechner I., Zasady klasyfikacji centrów logistycznych wynikające z analizy ich funkcjonowania. „Logistyka” 2008, nr 4. 5. Kamińska O., Co nowego w centrach logistycznych. 30.07.2014, <http://biznes.newsweek.pl/conowego-w-centrach-logistycznych-,artykuly,344069,1.html> 6. Rydzkowski W. (red.), Usługi Logistyczne. Teoria i praktyka. Biblioteka Logistyka, Poznań 2011.
8. Транспортно-логистические тсентры: зарubezhnyiy opyt [Elektronnyiy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.elc.ua.com>
9. Poliakova O.M., Solomnikov I.V. Peredumovy forsuvannia merezhi multymodalnykh transportno-lohistychnykh tse ntriv v Ukraini / O.M. Poliakova, I.V. Solomnikov // *Visnyk ekonomiky i promyslovosti*. – № 34. – 2011. – S. 217–222.
10. Shyriaieva L.V., Kozerenko I.A. Perspektyvy rozvytku lohistychnykh tse ntriv v Ukraini na osnovi Yevropeiskoi ta Aziatskoi modelei / L.V. Shyriaieva, I.A. Kozerenko // *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho univertsytetu im. Volodymyra Dalia*. – № 4(146). – 2011. – S. 74–81.